

השרות לאזרח הותיק ומשפחתו

חטיבת קהילה

אגף הרווחה

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

האגף לשירותים חברתיים

1. כללי

- 1.1. בהתאם לתוכנית הביקורת השנתית של מבקרת העירייה לשנת 2022, נערכה ביקורת בשירות לאזרח הותיק ומשפחתו (להלן: "המחלקה") באגף לשירותים חברתיים.
- 1.2. הביקורת בוצעה במהלך החודשים אפריל - אוגוסט 2022.
- 1.3. הטיפול באזרחים הותיקים מופקד בידי מספר גופים עיקריים: המוסד לביטוח לאומי, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן: "משרד הרווחה"), המשרד לשוויון חברתי, משרד הבריאות, משרד הקליטה, קופות החולים והרשות המקומית באמצעות השירות לאזרח הותיק ומשפחתו.
- 1.4. השירותים הניתנים לאזרחים הותיקים באמצעות העובדים הסוציאליים והעובדים במחלקה הינם מגוונים: טיפולים פסיכו-סוציאלי, סיוע ותמיכה לבני המשפחה המטפלים באזרחים הוותיקים, שיבוץ במרכזי יום, שירותי קהילה תומכת, הפעלת מועדונים לאזרחים הותיקים, שילוב במסגרות בקהילה ומחוץ לה בהתאם לצורכי האזרח הותיק, מתן יעוץ, תמיכה והדרכה במיצוי זכויות, שיפור ושימור התפקוד של האזרח הותיק ועוד.
- 1.5. המחלקה נעזרת בשירותיהן של עמותות (העמותה לאזרח הותיק ועמותת מטב) שזכו במכרזים שפרסמה העירייה, על מנת לקיים חלק מפעולותיה למען האזרחים הותיקים, כגון: הפעלת מרכזי היום "אופק". הסכמים נחתמו עם עמותות אלו לאחר זכייתם במכרז.
- 1.6. החברה לתרבות פנאי וספורט מפעילה בשיתוף המחלקה את מועדוני האזרחים הותיקים במרכזים הקהילתיים וכן את המועדונים "מועשרים" – "מופת" הכוללים הזנה. מדובר ב- 12 מועדוני אזרחים ותיקים ו-2 מועדונים "מועשרים" – "מופת".

2. ועדת היגוי

- 2.1. כחלק משיפור השירות הניתן לאזרחים הותיקים תושבי העיר, התקיימה ועדת היגוי, ביום 19.10.2022, בראשות ראש העיר ובנוכחות בכירי עובדי אגף הרווחה ושותפי הרווחה, כגון: נציגי חלק מקופות החולים, ביטוח לאומי, בית חולים וולפסון ועוד.
- 2.2. הדיון בוועדה עסק, לבקשת ראש העיר, בשיפור ושימור השירות לאזרחים הותיקים, במסגרתו העלו המשתתפים דרכים לפיתוח השירותים וצרכים שונים.
- 2.3. להלן החלטות הוועדה:
  - 2.3.1. הקמת ועדת חשיבה שתעבוד על גיוס אזרחים ותיקים צעירים שיהוו מרכז מידע לאזרחים ותיקים.
  - 2.3.2. הקמת ועדה לטיפול באזרחים הותיקים פגועי הנפש ובני משפחותיהם.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

- 2.3.3. מועדון לאוכלוסייה הדתית יילקח בחשבון בתקצוב רווחה 2023.
- 2.3.4. הקמת "מועצת זקני העיר" בהשתתפות ותיקי העיר, אשר מעורים חברתית ובעלי דעה, וזאת ליצירת מערך של שיתוף הציבור.

3. תוכנית הביקורת

- 3.1. הביקורת בדקה את הפעילות שהתבצעה במחלקה, בין השנים 2019-2021 בנושאים שלהלן:
  - 3.1.1. ההיבט החוקי, נהלים או/ו הוראות עבודה.
  - 3.1.2. המבנה הארגוני של המחלקה, בעלי התפקידים ותחומי אחריותם.
  - 3.1.3. תפקיד היועצת לענייני אזרחים ותיקים ברשות מקומית.
  - 3.1.4. איסוף וריכוז נתונים (מספר האזרחים הותיקים בעיר, היקף פעילות המחלקה ועוד).
  - 3.1.5. בחינת הסעיפים התקציביים וההיבטים הכספיים.
  - 3.1.6. הבקרה אחר ההתחשבות הכספית עם משרדי הממשלה.
  - 3.1.7. הטיפול באזרחים ותיקים ניצולי שואה.
  - 3.1.8. פעילות מועדוני האזרחים הותיקים.
  - 3.1.9. פעילות מרכזי "אופק" לאזרחים הותיקים.
  - 3.1.10. סיוע בבית האזרח הותיק (ביקורי בית סדירים).
  - 3.1.11. קהילה תומכת.
  - 3.1.12. מניעת אלימות כלפי אזרחים ותיקים.
  - 3.1.13. מרכז "שקד" – סיוע ותמיכה לבני המשפחה המטפלים באזרחים הוותיקים.
  - 3.1.14. חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א - 1991.
  - 3.1.15. חוק העונשין, תשל"ז - 1977.

4. סיכום הביקורת

- 4.1. בתום הביקורת נדונו ממצאי הביקורת עם מנכ"לית העירייה, סמנכ"לית קהילה ורווחה, מנהלת האגף לשירותים חברתיים ומנהלת המחלקה.
- 4.2. הביקורת התרשמה לטובה מהפעילות העניפה, המקצועית והתומכת של המחלקה בתחום השירות לאזרחים הותיקים. המחלקה פועלת רבות לטובת אוכלוסיית האזרחים הותיקים בעיר, ומנהלת המחלקה אף פועלת להרחבת השירותים הניתנים לאזרחים הותיקים תושבי העיר.
- 4.3. הביקורת ערכה סיורים במרכזי אופק "השלושה" ו"לוסטיגר" והתרשמה, כי הם מטופחים, נקיים וחדרי הפעילויות מרווחים. הפעילות במרכזים אלו מגוונת והצוות מקצועי ומסור.
- 4.4. בדיקת ההתחשבות עם משרד הרווחה בנוגע לתקציבים של המחלקה העלתה, כי נעשים כל המאמצים על ידי עובדי המחלקה, מנהלת המחלקה, עובדות הזכאות

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

וחשבת האגף למיצוי כלל ההכנסות ממשרד הרווחה. עם זאת, נמצא כי בחלק מהתקציבים שהוקצו לטובת האזרחים הותיקים, לא היה ניצול מלא בשל אילוצים כגון: מועד מאוחר של קבלת האישור התקציבי ממשרד הרווחה.

4.5. יש לציין, כי משרד הרווחה מאשר תוך כדי שנת התקציב את התקציבים המיועדים לנושאי הרווחה, כך קורה שהזמנות העבודה מאושרות רק לאחר קבלת אישור פורמלי של משרד הרווחה, ולעיתים כאשר לא נותר זמן על מנת להתארגן לניצול במלואו (כגון: במקרה של הפעלת מועדון לניצולי שואה).

4.6. בעבר הייתה חשבת אגף הרווחה מכינה בעצמה את הזמנות העבודה (בשונה משאר מחלקות העירייה בהם מנהלי המחלקות הם שמכינים אותן ומעבירים לחשב), והתנאי להכנתן היה אישור בכתב על תקציב משרד הרווחה לנושא הזמנה. הדבר עיכב מאוד את מועד הכנת הזמנות העבודה ביחס לפעילות האמורה להתקיים. כיום, לאחר שהנהלת האגף דרשה, מנהלי המחלקות הם אלו שמכינים את הזמנות העבודה ומעבירים לאישור החשבת.

4.7. הביקורת סבורה, כי על הנהלת העירייה וביניהם גזבר העירייה לקבוע מדיניות שעל פיה ינהל אגף הרווחה את הזמנות העבודה, במציאות בה משרד הרווחה מאשר את התקציבים במהלך השנה, במטרה מחד שלא לפגוע ברצף הפעילות, ומאידך לא להגיע למצב בו ספק לא מקבל את התשלום המגיע לו בזמן, לפי החוק.

5. ההיבט החוקי

5.1. להלן ההוראות והחוקים המרכזיים המנחים את עבודת המחלקה לאזרח הותיק ומשפחתו:

5.1.1. הוראות תע"ס (תקנון עבודה סוציאלית) - פרק 4 מסדיר את הטיפול באזרחים הותיקים.

5.1.2. חוק האזרחים הותיקים, תש"ן - 1989.

5.1.3. חוק גיל פרישה, תשס"ד - 2004.

5.1.4. חוק ההגנה על חוסים, תשכ"ו - 1966.

5.1.5. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב - 1962.

5.1.6. חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה - 1995 (פרק י"י) ביטוח סיעוד.

6. נהלים ו/או הוראות עבודה

6.1. באגף לשירותים חברתיים קיימות מספר הוראות עבודה הנוגעת למחלקה ופעילותה:

6.1.1. "תהליך קבלת הפונים באגף הרווחה" (מספר הוראה 5.6.1.01) אשר עודכנה בשנת 2010, ומטרתה תיאור תהליך הטיפול בפניות המתקבלות באגף הרווחה.

6.1.2. "תהליך קביעת הנזקקות והזכאות באגף" (מספר הוראה 5.6.1.02) אשר עודכנה בשנת 2016, ומטרתה לתאם את תהליך קביעת הנזקקות והזכאות באגף על פי תקנון העבודה הסוציאלית.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

6.1.3. הביקורת סבורה, כי לאור העובדה שהוראות עבודה אלו לא עודכנו במשך מספר שנים, יש לעדכן הוראות עבודה אלו בהתאם לנהוג כיום במחלקה ולשינויים שחלו.

6.1.4. "הפעלת חוק סיעוד" (מספר הוראה 5.6.1.03) אשר עודכנה בשנת 2012, ומטרתה להגדיר את תפקיד האגף לשירותים חברתיים בהגשת הבקשות לגמלות סיעוד, ולתאר את תהליך ההזמנה של שירותי סיעוד, והמעקב אחר השירותים הניתנים על ידי חברות הסיעוד.

לדברי מנהלת המחלקה, מזה מספר שנים, המחלקה לא לוקחת חלק בנושא זה, אלא באופן מזערי, והביטוח הלאומי הוא אשר מתנהל ישירות מול חברות הסיעוד. לפיכך, יש לעדכן הוראת עבודה זו, ולהתאימה לשינויים שחלו בעניין זה או לבטלה.

6.1.5. יש לציין, כי בעקבות ביטול השירות הניתן בעירייה בנושא חוק הסיעוד, עובדים סוציאליים אינם מגיעים לבתי הקשישים כבעבר, והאפשרות לאתר את צרכי הקשיש, להציע לו שירותים מותאמים, ולהסביר לו את זכויותיו הצטמצמה עד מאוד.

7. המבנה הארגוני של המחלקה, בעלי התפקידים ותחומי אחריותם

7.1. מנהלת השירות לאזרח הותיק ומשפחתו כפופה למנהלת האגף לשירותים חברתיים אשר כפופה לסמנכ"לית קהילה ורווחה.

7.2. **מנהלת המחלקה**: מנהלת ותיקה, המנהלת את כלל פעילות המחלקה, מזה כ - 26 שנים. במסגרת תפקידה היא אחראית על ביצוע מדיניות העירייה ומשרד הרווחה, התנהלות שוטפת מול משרד הרווחה, המשרד לשוויון חברתי, וארגונים שונים לרבות עמותות המסייעות בפעילות המחלקה. אחריות זו כוללת ניהול, פיקוח ובקרה על פעילותם ואופן ניצול תקציבי משרדי הממשלה.

בנוסף, מנהלת המחלקה אחראית על הגשת קולות קוראים, ניהול פרויקטים ויוזמות לרווחת האזרחים הותיקים, הדרכת עובדים וקשרי עבודה עם מחלקות שונות בעירייה להם קשר לפעילות המחלקה, כגון: מחלקת קליטה, השירות המשפטי ועוד.

7.3. **ראשי צוות**: במחלקה 2 ראשי צוות, עובדות סוציאליות בהכשרתן, העובדות בעירייה למעלה מ - 20 שנה, ומסייעות למנהלת המחלקה בכלל פעילות המחלקה. כמו כן, באחריותן טיפול באזרחים הותיקים המשויכים לאיזור עליו הן אחראיות. לאחרונה הוגדר תפקידן באמצעות מכרז כוח אדם שפרסמה העירייה לתפקיד בעל אופי ניהולי.

7.4. **מזכירת המחלקה**: אחראית על ניהול הפן האדמיניסטרטיבי במחלקה ועל משימות שונות בהתאם לדרישת מנהלת המחלקה, כגון: התנהלות מול עמותות המסייעות בפעילות המחלקה, חלוקת סלי מזון ועוד.

7.5. **עובדים סוציאליים**: תפקידם לתת מענה לאזרח הותיק ולמשפחתו, ולסייע במימוש זכויות. במחלקה כ - 16 עובדים סוציאליים מתוכם 5 דוברי השפה הרוסית. במחלקה

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

אין עובד סוציאלי לניצולי השואה. לטענת מנהלת המחלקה, העירייה אינה מצליחה לגייס עובד סוציאלי לניצולי השואה. הביקורת ממליצה, להמשיך ולפעול לגיוס עובד סוציאלי לניצולי השואה.

כל אזרח ותיק, המסתייע בשירותי המחלקה, משתייך לעובד סוציאלי מסוים, על פי כתובת מגוריו, בהתאם לחלוקה שנקבעה על ידי מנהלת המחלקה.

7.6. **עובדות זכאות:** אחריות על המערכת הזכאותית על פי תקנון העבודה הסוציאלית לרבות חישוב הזכאות לסוגי העזרה השונים, הסברת כללי הזכאות והדרכה במימוש זכויות. עובדות הזכאות קיבלו הכשרה מתאימה.

במחלקה שתי עובדות זכאות כאשר האחת אחראית על הליך הזכאות בנוגע לסידורים חוץ ביתיים, עזרה ביתית, סידורים בקהילה ונופשונים. עובדת הזכאות הנוספת אחראית על הליך הזכאות בנוגע למרכזי היום, מועדוני "מופת" והקהילות התומכות, המעניקות לאזרח הותיק שירותים, כגון: לחצן מצוקה, אב קהילה, סיוע בקבלת שירות רפואי ועוד.

7.7. **רכוז מענים:** במחלקה 4 רכוזות (אחת במשרה מלאה, אחת ב- 70% משרה ושתיים ב- 50% משרה) אשר תפקידן הינו מענה טלפוני ומענה לפניית האזרחים הותיקים, חלוקת שי לחגים, ביקורי בית, סיוע למנהלת המחלקה בהתאם לצרכי המחלקה ועוד. תפקיד זה נוצר בעקבות מגיפת הקורונה ומשתנה בהתאם לצרכים.

7.8. משרד הרווחה מממן 75% מעלות שכר העובדים, להם קיים תקן, עד לגובה שכר שנקבע על ידו, ואת היתר מממנת העירייה.

8. היועץ לענייני אזרחים ותיקים ברשות מקומית

8.1. סעיף 7ב' לחוק האזרחים הותיקים, תש"ן - 1989 (להלן: "**חוק האזרחים הותיקים**") קובע בין היתר, כדלקמן:

"(א) רשות מקומית תמנה, מבין עובדיה, עובד שדרגתו מנהל מחלקה לפחות, להיות יועץ לרשות המקומית באותה רשות; היועץ לרשות המקומית ימלא את התפקיד האמור, נוסף על כל תפקיד אחר שהוא ממלא ברשות המקומית.

(ב) מינתה רשות מקומית יועץ לרשות המקומית, תודיע על כך לשר עם מינויו, ותעביר לו עותק של כתב המינוי; המינוי יוצג לפני מועצת הרשות המקומית."

8.2. מנהלת המחלקה מונתה לתפקיד זה, ומסרה לביקורת את כתב המינוי כיועצת ראש העירייה לענייני אזרחים ותיקים מיום 24.10.2010.

8.3. הביקורת בדקה ומצאה, כי בישיבת מועצת העיר שלא מן המניין שהתקיימה בתאריך 28.11.2010, נתנה הודעה על מינויה של מנהלת המחלקה ליועצת ראש העיר לענייני אזרחים ותיקים בהתאם לחוק.

8.4. בהתאם לסעיף 7ג' לחוק האזרחים הותיקים:

"(א) ליועץ לרשות המקומית ימונה מי שמתקיימים בו כל אלה:

(1) הוא בעל תואר אקדמי מוכר מאת מוסד מוכר להשכלה גבוהה, כמשמעותם בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958, או בעל תואר אקדמי שהוא שווה ערך לתואר אקדמי בישראל מאת מוסד להשכלה גבוהה מחוץ

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

- לישראל שהוא מוסד מוכר במדינתו, או שהוא בעל תעודה המעידה על סיום לימודים אחרים המוכרים בישראל כשווי ערך לעניין דרגת שכר אקדמית; (2) הוא בעל ניסיון מוכח של שלוש שנים לפחות בתפקיד ניהולי, או בעיסוק בתחומים הנוגעים לענייני אזרחים ותיקים.
- (ב) היועץ לרשות המקומית יקבל, בתוך זמן סביר ולא יאוחר מתום שישה חודשים מתחילת כהונתו, הכשרה מקצועית לצורך תפקידו; המשרד אחראי להכנה ולביצוע של תכנית ההכשרה המקצועית."
- 8.5. מנהלת המחלקה בעלת תואר שני בעבודה סוציאלית ומומחית בתחום הזקנה. כמו כן, בעלת ניסיון של שנים רבות בתפקיד ניהולי.
- 8.6. מנהלת המחלקה מסרה לביקורת, כי עברה הכשרה שכללה מספר מפגשים, והיא ממשיכה להשתתף בהכשרות המיועדות לתפקיד היועץ.
- 8.7. בהתאם לסעיף 7'ה' (ב') לחוק האזרחים הותיקים "היועץ לרשות המקומית ידווח, מדי שנה, למשרד ולמועצת הרשות המקומית שבה הוא עובד, על פעולותיו לפי הוראות סעיף 7'ד', על מדיניות הרשות המקומית בענייני אזרחים ותיקים ועל קידום עניינים אלה באותה רשות; דיווח כאמור יהיה פתוח לעיון הציבור במשרדי הרשות המקומית ובמשרדי המשרד ויפורסם באתרי האינטרנט של הרשות המקומית ושל המשרד."
- 8.8. מנהלת המחלקה מסרה לביקורת, כי בתחילת מינויה נדרשה לדווח, אולם היום לא קיימת דרישה לדיווח כאמור.
- 8.9. בנוסף, בהתאם לסעיף 7'ו' לחוק האזרחים הותיקים, "היועץ לרשות המקומית יוזמן לכל ישיבה של מועצת הרשות המקומית ושל כל ועדה מוועדותיה, ותינתן לו הזדמנות להביע את עמדתו בעל פה או בכתב לפני קבלת כל החלטה הנוגעת לענייני האזרחים הוותיקים שברשות המקומית."
- 8.10. מנהלת המחלקה מסרה לביקורת, כי היא מוזמנת ומגיעה לוועדות העירייה במסגרתן מתקיים דיון בנוגע לתחום הזקנה.
- 8.11. הביקורת לא מצאה, כי בישיבות מועצת העיר מהשנים 2020-2021 התקיים דיון הנוגע לתחום הזקנה.

9. נתונים

- 9.1. בהתאם לחוק האזרחים הותיקים, "אזרח ותיק" הינו תושב ישראל שהגיע, לפי הרישום במרשם האוכלוסין, לגיל הפרישה כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד – 2004.
- 9.2. בהתאם לסעיף 3 לחוק גיל פרישה, הגיל שבהגיעו אליו זכאי אדם לפרוש מעבודתו בשל גילו ולקבל, בהתקיים התנאים הקבועים לכך על פי דין או הסכם, גמלה בשל פרישתו מעבודתו כאמור, הוא גיל 67 לגבר וגיל 65 לאישה.
- 9.3. על אף האמור בסעיף זה לגבי גבר שנולד עד חודש אפריל 1942, יהיה גיל הפרישה - הגיל הקבוע לגביו, בהתאם לחודש לידתו, בחלק א' בתוספת לחוק ולגבי אישה

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

שנולדה עד חודש דצמבר 1969, יהיה גיל הפרישה – הגיל הקבוע לגביה, בהתאם לחודש לידתה, בחלק ב' בתוספת לחוק.

9.4. בהתאם למדיניות הקיימת, האזרחים הותיקים המטופלים היום במחלקה הם גברים מעל גיל 67 ונשים מעל גיל 62.

9.5. המחלקה משתמשת בתוכנת המחשב "אורות" לניהול של תיקי המטופלים.

9.6. בהתאם לנתונים, מתוכנת המחשב, אשר הוצגו לביקורת, ישנם 3,256 תיקים אשר משויכים ל- 15 עובדים סוציאליים, כך שמדובר בלמעלה מ- 200 מטופלים בממוצע לכל עובד סוציאלי. אין ספק, כי מדובר בעומס עבודה רב המוטל על העובדים הסוציאליים אשר עלול להשפיע על מתן שירות מיטבי.

9.7. הביקורת בדקה ומצאה, כי קיימים הבדלים מובהקים בין אזורים וערים בארץ בשיעור האזרחים הותיקים באוכלוסייה. העיר בת ים מובילה במספר התושבים שהם אזרחים ותיקים בהשוואה למספר התושבים בעיר.

9.8. להלן לשם השוואה נתונים אודות שיעור האזרחים הותיקים במספר ישובים:

ישוב	מס' קשישים	אחוזים מהתושבים
בת ים	35,453	27.7%
חולון	42,882	22.5%
ראשון לציון	54,795	21.9%
תל אביב - יפו	85,868	18.5%

• הערה: הנתונים מעודכנים ליום 1.10.2022 ונלקחו מאתר הביטוח הלאומי.

• הערה: על פי נתוני הביטוח הלאומי המבוססים על נתוני הלמ"ס אוכלוסיית בת ים מונה 128,201 תושבים. במרשם התושבים של משרד הפנים אוכלוסיית העיר בת-ים מונה כ-160 אלף תושבים.

9.8.1. מנתוני הטבלה עולה, כי אחוז האזרחים הותיקים בעיר בת ים גדול, באופן יחסי ומשמעותי (מעל 5% ויותר מהעיר הנמצאת במקום השני בטבלה), בהשוואה לערים המופיעות בטבלה.

9.9. להלן נתונים אודות מקבלי קצבת סיעוד (אשר כלולים בשיעור האזרחים הותיקים):

ישוב	מספר מקבלי גמלה	אחוז מקבלים מהתושבים	מספר תושבים
בת ים	9,729	7.6%	127,894
חולון	11,345	6%	190,543
ראשון לציון	10,657	4.3%	250,260
תל אביב - יפו	14,897	3.2%	464,257

• הערה: הנתונים מעודכנים ליום 1.5.2022 ונלקחו מאתר הביטוח הלאומי.

9.9.1. מנתוני הטבלה עולה, כי אחוז מקבלי קצבת סיעוד בעיר גדול, באופן יחסי ומשמעותי (מעל 1.5% ויותר מהעיר הנמצאת במקום השני בטבלה), בהשוואה לערים המופיעות בטבלה.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

9.10. הנתונים מלמדים על הצרכים וההיקפים של השירותים שעל המחלקה להעניק לאזרחים הותיקים תושבי העיר, ועל המשאבים (כוח אדם ותקציבים) שעל העירייה לגייס לצורך כך.

9.11. לדברי מנהלת המחלקה לאזרח הותיק, קיימים מספר רב של תקציבים משמעותיים ממשרדי הממשלה, העירייה ועמותות לצורך מתן השירותים לאזרח הותיק.

10. ההתחשבות הכספית עם משרד הרווחה

10.1. כאמור, האחריות למתן השירותים לאזרחים הותיקים ולמימנם נחלקת בין משרדי הממשלה, המוסד לביטוח לאומי והרשות המקומית.

10.2. להלן תהליך ההתחשבות הכספית עם משרד הרווחה, כפי שנמסר לביקורת מחשבת האגף:

10.2.1. קיימות שתי דרכים להתחשבות הכספית:

10.2.1.1. **החזר הוצאות:** אחת לחודש, חשבת האגף מעבירה, למשרד הרווחה, דיווח על כלל ההוצאות שהוצאו בדרך של הזמנות עבודה. הדיווח כולל, בין היתר, את פירוט פעילות הפרויקט, שם הספק, חשבונית מס / קבלה ועוד.

משרד הרווחה מממן 75% מעלות הפעילות המאושרת על ידו ו- 25% מממנת העירייה.

בכל חודש, מוציא משרד הרווחה דוח כולל של כלל ההעברות הכספיות לרשות, אשר מועבר לגזברות העירייה, אשר משייכת את ההעברות הכספיות לסעיפים התקציביים המתאימים.

10.2.1.2. **הועדה כספית:** משרד הרווחה מעביר את כל התשלום ישירות לספק, ולאחר מכן מבצע התחשבות עם העירייה בהתאם לחלקה במימון.

10.2.1.3. **מת"ס** (מרכז תשלומי סעד): האזרח הותיק מקבל מהמחלקה שובר שהוצא על ידי משרד הרווחה, איתו האזרח הותיק ניגש לספק ורוכש את המוצר/השירות שאושר לו, בתוספת השתתפות עצמית בהתאם למבחן הכנסות.

10.3. חשבת האגף מקבלת אחת לחודש ממשרד הרווחה דוחות התחשבות כספית, ומבצעת מעקב ובקרה אודות קבלת הכספים.

10.4. הביקורת התייחסה לתהליך ההתחשבות הכספית עם משרד הרווחה בלבד, וזאת בשל העובדה שהתקציב של המשרד לשוויון חברתי הסתכם בעשרות אלפי ₪ בלבד לשנה.

11. סקירה – משרד הרווחה

11.1. במסגרת סקירה שנערכה, מטעם משרד הרווחה, על ידי "נתיב מערכות ניהול חינוך ורווחה", אודות תקצוב **אגף הרווחה**, בבת ים, בשנת 2020, עלו הממצאים שלהלן:

השירות לאזרח התיק ומשפחתו

- 11.1.1. סעיפי הביצוע, שאינם תחת התקצוב של משרד הרווחה (מימון רשות), מימון משתתפים, מפעל הפיס ועוד), מהווים כ- 2% מסך ההוצאה הכולל של האגף. סכום ההוצאה הכולל בסעיפים אלו מסתכם ב- 4.56 מיליון ₪ לעומת הכנסה של 1.75 מיליון ₪. כלומר, המימון מסתכם ב- 39%.
- 11.1.2. סך ההוצאה בכל שאר הנושאים, המקבלים מימון של משרד הרווחה, מסתכמת ב- 158.6 מיליון ₪ וההכנסה מסתכמת ב- 121.1 מיליון ₪. ניתן לראות באופן כללי שאחוז המימון מתאים לאחוז המימון התקני של משרד הרווחה (75%), נתון המעיד על השקעה בבקרה על ההוצאות ודיווח מוצלח של ההכנסות.
- 11.1.3. ישנם סעיפים רבים בהם הגבייה בפועל נמוכה מהגבייה הנדרשת המצוינת בדוח תקצוב. סך כל הגבייה הנדרשת מסתכמת ב- 5.2 מיליון ₪, לעומת הגבייה בפועל המסתכמת ב- 3 מיליון ₪. אחוז גבייה 58%.
- 11.1.4. משרד הרווחה משתתף בשכר עובדי רווחה ברשות המקומית לרבות עובדים מנהליים בשיעור של 75%. ההתחשבות עם המשרד מתנהלת על בסיס התקינה שאישר משרד הרווחה לרשות המקומית, על פי מספר העובדים המועסקים בפועל בתקינה האמורה, ובהתאם להסכמי השכר שנחתמו על ידי הממשלה. המשרד מקצה משרות על פי אמות מידה המפורסמות בהוראה 16.2 בתע"ס להקצאת כוח אדם למחלקה לשירותים חברתיים עו"ס ומינהל, משרד הרווחה משתמש בנוסחה הכוללת משתנים שונים, כגון: מספר התיקים בטיפול (20%), רמה סוציאקונומית ביישוב, שכר ממוצע, הכנסה לנפש, שיעור האבטלה ושיעור האוכלוסייה הצעירה והזקנה ביחס לכלל האוכלוסייה (80%). נתוני הרשות מראים שאחוז ההכנסות בנושא "שכר עובדי המחלקה" הינו 66%. השיעור נמוך מאחוז התקן למימון של המשרד (75%) והוא נובע בעיקר מהסיבות הבאות:
- 11.1.4.1. ישנם עובדים שמתוקצבים בסעיפי פעולה כך מגדילה העירייה את ההוצאה בנושא זה, ומקטינה את הרישום של ההוצאה בנושא הייעודי.
- 11.1.4.2. ישנו **פער מובנה** הנובע מהבדלים בתקני השכר בין משרד הרווחה לבין העירייה.
- 11.1.5. אי ניצול תקציבי: נערכה השוואה בין ההקצבה השנתית בדוח תקצוב של חודש נובמבר לבין ההקצבה השנתית בדוח של חודש דצמבר. המשמעות של המקרים בהם התקצוב השנתי ירד היא, שהמשרד איפשר לרשות תקציב גבוה אבל הרשות לא ניצלה את כולו.
- 11.2. אי ניצול תקציבי במלואו נובע ממספר סיבות ובעיקר מהסיבה המפורטת בסעיף 4.5 בדוח הביקורת.

12. הסעיפים התקציביים

12.1. למחלקה מספר סעיפי תקציב המשמשים לפעילותה. להלן פירוט אודות השימוש לכל סעיף:

12.1.1. "מועדוני קשישים מותנה": נועד עבור פעילויות, במועדוני האזרחים הותיקים, המופעלים על ידי החברה לתפו"ס, ומותנה בגבייה מהמשתתפים.

12.1.2. "זקנים במעונות": נועד עבור מגורי האזרחים הותיקים בבתי אבות. בסעיפי ההכנסות קיימים שני סעיפי תקציב בגין הוצאה זו: סעיף תקציבי "זקנים במעונות" ו"טיפול בזקן השתתפות קרובים".

12.1.3. "נופשון לזקן": נועד עבור מגורי האזרחים הותיקים בבתי אבות כצורך חירום.

12.1.4. "טיפול בזקן בקהילה": נועד עבור צרכים פרטניים להם זקוק האזרח הותיק, כגון: משקפי ראייה, ריהוט, מוצרי חשמל ועוד. בסעיפי ההכנסות קיימים שני סעיפי תקציב בגין הוצאה זו: סעיף תקציבי "טיפול בזקן בקהילה" ו"השתתפות צרכים מיוחדים לזקן".

12.1.5. "טיפול באזרח ותיק בסיכון": נועד עבור פעילות היחידה למניעת התעללות והזנחה.

12.1.6. "מועדונים לזקנים": נועד לפעילויות במועדוני האזרחים הותיקים המופעלים על ידי החברה לתפו"ס.

12.1.7. "שירותים לניצולי שואה": נועד לפעילויות במועדוני האזרחים הותיקים אשר מיועדים לניצולי השואה ועבור צרכים פרטניים להם זקוק ניצול השואה כגון: משקפי ראייה, ריהוט, מוצרי חשמל ועוד.

12.1.8. "מועדוני קשישים מועשרים": נועד לפעילויות במועדוני מופ"ת לאזרחים הותיקים המופעלים על ידי החברה לתפו"ס. ראה פירוט לעניין זה בסעיף 14 לדוח.

12.1.9. "מסגרות יום לקשיש": נועד עבור השתתפות האזרחים הותיקים בפעילות האגודה לאזרח הותיק ומטב, במרכזי "אופק". בסעיפי ההכנסות קיימים שני סעיפים בגין הוצאה זו: סעיף תקציבי "מסגרות יום לקשיש" ו"מסגרות יום השתתפות קשישים" כאשר הגבייה מתבצעת על ידי המפעילים.

12.1.10. "שכונה תומכת": נועד לפעילות האגודה לאזרח הותיק. ראה פירוט לעניין זה בסעיף 20 לדוח.

12.1.11. "שכונה תומכת אשל": היה קיים רק בשנת 2019 ושימש לסבסוד פרויקט שכונה תומכת.

12.2. להלן ריכוז הנתונים אודות סעיפי התקציב לשנים 2019-2021 (הוצאות אלו אינן כוללות הוצאות שכר):

השירות לאזרח התיק ומשפחתו

שנת 2019 - הוצאות

מספר סעיף	שנת תקציב	שם כרטיס	תקציב	ביצוע	אחוז ניצול ביחס לתקציב
1844300780	2019	מועדוני קשישים מותנה	160,000		0%
1844300841	2019	זקנים במעונות	16,117,000	14,224,748	88.2%
1844300844	2019	נופשון לזקן	86,000	33,726	39.2%
1844400841	2019	טיפול בזקן בקהילה	734,000	558,763	76.1%
1844400842	2019	טיפול באזרח ותיק בסיכון	27,000		0%
1844400844	2019	מועדונים לזקנים	555,000	382,904	68.9%
1844400845	2019	שירותים לניצולי שואה	1,427,000	1,221,251	85.5%
1844400846	2019	מועדוני קשישים מועשרים	470,000	389,042	82.7%
1844500841	2019	מסגרות יום לקשיש	540,000	523,273	96.9%
1844500842	2019	שכונה תומכת אשל	40,000		0%
1844500845	2019	שכונה תומכת	310,000	348,725	112.4%
סה"כ			20,466,000	17,682,433	86.3%

שנת 2019 - הכנסות

מספר כרטיס	שנת תקציב	שם כרטיס	תקציב	ביצוע	אחוז ביחס לתקציב
1344300420	2019	טיפול בזקן השתי' קרובים	1,617,000	1,532,039	94.7%
1344300421	2019	מועדוני קשישים מותנה	160,000		0%
1344300931	2019	זקנים במעונות	11,400,000	10,455,151	91.7%
1344300934	2019	נופשון לזקן	24,000	22,997	95.8%
1344400420	2019	השתי' צ. מיוחדים לזקן	14,000	32,226	230.1%
1344400931	2019	טיפול בזקן בקהילה	515,000	443,455	86.1%
1344400932	2019	טיפול באזרח ותיק בסיכון	20,000		0%
1344400934	2019	מועדונים לזקנים	412,000	231,580	56.2%
1344400935	2019	שירותים לניצולי שואה	1,427,000	1,160,472	81.3%
1344400936	2019	מועדוני קשישים מועשרים	352,000	296,406	84.2%
1344500420	2019	מסגרות יום השתתפות קשישים	32,000		0%

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

מספר כרטיס	שנת תקציב	שם כרטיס	תקציב	ביצוע	אחוז ביחס לתקציב
1344500931	2019	מסגרות יום לקשיש	345,000	349,501	101.3%
1344500932	2019	שכונה תומכת	235,000	262,323	111.6%
סה"כ			16,553,000	14,786,150	89.3%

12.3. מנתוני הטבלאות, לשנת 2019 עולה, כי:

12.3.1. סעיף תקציבי "מועדוני קשישים מותנה": נועד עבור פעילויות במועדוני

האזרחים הותיקים, המופעלים על ידי החברה לתפוי"ס, ומותנה בגבייה מהמשתתפים. בסעיפי ההכנסות וההוצאות לא נרשמה בפועל כל פעולה כספית.

חשבת האגף מסרה לביקורת, כי בשל העובדה שהוצאות החברה לתפוי"ס, גבוהות משמעותית מההכנסות המתקבלות ממשרד הרווחה המתקצב פעילות זו בתקציב נמוך יחסית, החברה לתפוי"ס היא אשר גובה את ההשתתפות העצמית, ועושה שימוש בכספים אלו לפעילות זו. ראה פירוט לעניין זה בסעיף 14 לדוח.

לאור זאת סבורה הביקורת, כי יש להתייעץ עם גזבר העירייה ולשקול ביטול סעיף תקציבי זה.

12.3.2. סעיף תקציבי "טיפול באזרח ותיק בסיכון": נועד עבור פעילות היחידה למניעת התעללות והזנחה. בשנת 2019 לא נעשה שימוש בתקציב זה. הביקורת לא קיבלה הסבר לכך.

12.3.3. סעיף תקציבי "מועדונים לזקנים": סך ההכנסה בפועל ממשרד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 60% בלבד.

12.3.4. סעיף תקציבי "שירותים לניצולי שואה": נועד לפעילויות במועדוני האזרחים הותיקים אשר מיועדים לניצולי השואה ועבור צרכים פרטניים להם זקוק ניצול השואה כגון: משקפי ראייה, ריהוט, מוצרי חשמל ועוד. בסעיף תקציבי זה משרד הרווחה מממן 100% מההוצאות המוכרות על ידו. בסעיף זה נוצלו בשנת 2019 105% מסך ההכנסות שהתקבלו (גירעון בסך ₪60,779). לדברי חשבת האגף, אושרו לניצולי השואה גם רכישות במימון העירייה שאינן מאושרות על פי הקריטריונים של משרד הרווחה.

12.3.5. סעיף תקציבי "מסגרות יום לקשיש": נועד עבור פעילות האגודה לאזרח הותיק ומטב, במרכזי "אופק". בסעיפי ההכנסות קיימים שני סעיפים בגין הוצאה זו: סעיף תקציבי "מסגרות יום לקשיש" ו"מסגרות יום השתתפות קשישים". סך ההכנסה בפועל ממשרד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 67% בלבד, ובנוסף, לא נרשמה הכנסה מהשתתפות האזרחים הותיקים. חשבת האגף מסרה לביקורת, כי בסעיף ההכנסות "מסגרות יום השתתפות קשישים" לא קיימת הכנסה בשל העובדה שהעמותות גובות את

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

ההשתתפות העצמית, ועושות שימוש בכספים אלו לפעילות. לאור זאת סבורה הביקורת, כי יש להתייעץ עם גזבר העירייה האם לחייב את העמותות להעביר כספים אלו לעירייה לצורך השלמת הפערים בהוצאות או לחילופין לשקול ביטול סעיף תקציבי זה.

12.3.6. סעיף תקציבי "שכונה תומכת אשל": שימש להוצאות עבור פעילות האגודה לאזרח הותיק. בשל העובדה שלא נעשה שימוש בסעיף זה הוא בוטל.

12.3.7. סעיף תקציבי "שכונה תומכת": סך ההכנסה בפועל ממשד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 75%.

12.3.8. לסיכום, בשנת 2019, ההוצאות בגין כלל הפעילויות (לא כולל הוצאות בגין שכר), מסתכמות ב- 17,682,433 ₪ וההכנסות מסתכמות ב- 14,786,150 ₪.

שנת 2020 - הוצאות

מספר כרטיס	שנת תקציב	שם כרטיס	תקציב	ביצוע	אחוז ניצול ביחס לתקציב
1844300780	2020	מועדוני קשישים מותנה	160,000		0%
1844300841	2020	זקנים במעונות	14,225,000	16,175,007	113.7%
1844300844	2020	נופשון לזקן	53,000	6,120	11.5%
1844400841	2020	טיפול בזקן בקהילה	622,000	542,487	87.2%
1844400842	2020	טיפול באזרח ותיק בסיכון	16,000	12,001	75%
1844400844	2020	מועדונים לזקנים	308,012	274,735	89.1%
1844400845	2020	שירותים לניצולי שואה	1,194,000	1,099,079	92%
1844400846	2020	מועדוני קשישים מועשרים	487,000	464,983	95.4%
1844500841	2020	מסגרות יום לקשיש	524,000	272,038	51.9%
1844500845	2020	שכונה תומכת	349,000	394,307	112.9%
		סה"כ	17,938,012	19,240,758	107.2%

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

שנת 2020 - הכנסות

מספר כרטיס	שנת תקציב	שם כרטיס	תקציב	ביצוע	אחוז ביחס לתקציב
1344300420	2020	טיפול בזקן השתת' קרובים	1,446,000	1,881,210	130%
1344300421	2020	מועדוני קשישים מותנה	160,000	30,585	19.1%
1344300931	2020	זקנים במעונות	11,200,108	11,916,086	106.3%
1344300934	2020	נופשון לזקן	40,000	4,181	10.4%
1344400420	2020	השת' צ. מיוחדים לזקן	32,000		0%
1344400931	2020	טיפול בזקן בקהילה	444,000	393,965	88.7%
1344400932	2020	טיפול באזרח ותיק בסיכון	12,000	10,340	86.1%
1344400934	2020	מועדונים לזקנים	208,000	250,850	120.6%
1344400935	2020	שירותים לניצולי שואה	1,100,000	1,039,701	94.5%
1344400936	2020	מועדוני קשישים מועשרים	366,000	363,998	99.4%
1344500420	2020	מסגרות יום השתת' קשישים	32,000	5,728	17.9%
1344500931	2020	מסגרות יום לקשיש	338,000	182,204	53.9%
1344500932	2020	שכונה תומכת	262,000	296,406	113.1%
		סה"כ	15,640,108	16,375,255	104.7%

12.4. מנתוני הטבלאות, לשנת 2020 עולה, כי:

12.4.1. סעיף תקציבי "מועדוני קשישים מותנה": ראה הערה בסעיף 12.3.1. בסעיף

הכנסות נרשמה הכנסה בסך 30,585 ₪ אולם לדברי חשבת האגף היא אינה שייכת לסעיף תקציבי זה אלא שויכה אליו, ככל הנראה, בשל טעות.

12.4.2. סעיף תקציבי "נופשון לזקן": סך ההכנסה בפועל ממשרד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 68%.

12.4.3. סעיף תקציבי "טיפול בזקן בקהילה": נועד עבור צרכים פרטניים להם זקוק האזרח הותיק, כגון: משקפי ראייה, ריהוט, מוצרי חשמל ועוד. בסעיפי ההכנסות קיימים שני סעיפי תקציב בגין הוצאה זו: סעיף תקציבי "טיפול בזקן בקהילה" ו"השתתפות צרכים מיוחדים לזקן". סך ההכנסה בפועל ממשרד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 73%. בסעיף ההכנסות "השתתפות צרכים מיוחדים לזקן" לא הייתה כל הכנסה, היות והחל משנת 2020 הפסיקו עם הגבייה, והאזרח הותיק משלם את

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

ההשתתפות העצמית לספק בעת הרכישה. הביקורת סבורה, כי יש להתייעץ עם גזבר העירייה ולשקול ביטול סעיף תקציבי זה.

12.4.4. סעיף תקציבי "שירותים לניצולי שואה": בסעיף תקציבי זה משרד הרווחה מממן 100% מההוצאות המוכרות על ידו. בסעיף זה נוצלו בשנת 2020 105% מסך ההכנסות שהתקבלו (גירעון בסך 59,378 ₪). לדברי חשבת האגף, אושרו לניצולי השואה גם רכישות במימון העירייה שאינן מאושרות על פי הקריטריונים של משרד הרווחה.

12.4.5. סעיף תקציבי "מסגרות יום לקשיש": נועד לפעילות האגודה לאזרח הותיק ומטב, במרכזי "אופק". בסעיפי ההכנסות קיימים שני סעיפים בגין הוצאה זו: סעיף תקציבי "מסגרות יום לקשיש" ו"מסגרות יום השתתפות קשישים". סך ההכנסה בפועל ממשרד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 67% בלבד, ובנוסף, קיימת הכנסה מהשתתפות האזרחים הותיקים בסך 5,728 ₪. נתון זה מעלה את שיעור ההשתתפות בסעיף תקציבי זה לשיעור של 69% מסך ההוצאה בפועל. לדברי חשבת האגף בשנת 2020 הייתה גבייה בסעיף זה, למרות שכאמור לעיל, העמותה היא אשר גובה את ההשתתפות מהאזרחים הותיקים.

12.4.6. סעיף תקציבי "שכונה תומכת": סך ההכנסה בפועל ממשרד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 75%.

12.4.7. לסיכום, בשנת 2020, ההוצאות בגין כלל הפעילויות (לא כולל הוצאות בגין שכר), מסתכמות ב- 19,240,758 ₪ וההכנסות מסתכמות ב- 16,375,255 ₪.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

שנת 2021 - הוצאות

מספר כרטיס	שנת תקציב	שם כרטיס	תקציב	ביצוע	אחוז ניצול ביחס לתקציב
1844300780	2021	מועדוני קשישים מותנה	160,000		0%
1844300841	2021	זקנים במעונות	16,350,000	15,252,192	93.2%
1844300844	2021	נופשון לזקן	53,000	28,281	53.3%
1844400841	2021	טיפול בזקן בקהילה	622,000	534,015	85.8%
1844400842	2021	טיפול באזרח ותיק בסיכון	16,000	20,575	128.6%
1844400844	2021	מועדונים לזקנים	308,000	307,040	99.6%
1844400845	2021	שירותים לניצולי שואה	1,200,000	1,705,067	142%
1844400846	2021	מועדוני קשישים מועשרים	487,000	476,172	97.7%
1844500841	2021	מסגרות יום לקשיש	524,000	180,408	34.4%
1844500845	2021	שכונה תומכת	417,000	385,049	92.3%
		סה"כ	20,137,000	18,888,800	93.8%

שנת 2021 - הכנסות

מספר כרטיס	שנת תקציב	שם כרטיס	תקציב	ביצוע	אחוז ביחס לתקציב
1344300420	2021	טיפול בזקן השתת' קרובים	1,850,000	1,926,846	104.1%
1344300421	2021	מועדוני קשישים מותנה	160,000		0%
1344300931	2021	זקנים במעונות	13,257,000	11,214,267	84.5%
1344300934	2021	נופשון לזקן	40,000	20,034	50%
1344400420	2021	השתתפות צרכים מיוחדים לזקן	10,000		0%
1344400931	2021	טיפול בזקן בקהילה	375,000	394,546	105.2%
1344400932	2021	טיפול באזרח ותיק בסיכון	12,000	43,617	363.4%
1344400934	2021	מועדונים לזקנים	208,000	396,286	190.5%
1344400935	2021	שירותים לניצולי	1,200,000	1,560,703	130%

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

מספר כרטיס	שנת תקציב	שם כרטיס	תקציב	ביצוע	אחוז ביחס לתקציב
		שואה			
1344400936	2021	מועדוני קשישים מועשרים	366,000	348,171	95.1%
1344500420	2021	מסגרות יום השתת' קשישים	10,000		0%
1344500931	2021	מסגרות יום לקשיש	338,000	123,813	36.6%
1344500932	2021	שכונה תומכת	314,000	289,191	92%
		סה"כ	18,140,000	16,317,475	89.9%

12.5. מנתוני הטבלאות, לשנת 2021, עולה, כי:

12.5.1. סעיף תקציבי "מועדוני קשישים מותנה": ראה הערה בסעיף 12.3.1.

12.5.2. סעיף תקציבי "נופשון לזקן": סך ההכנסה בפועל ממשרד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 71%.

12.5.3. סעיף תקציבי "טיפול בזקן בקהילה": נועד עבור צרכים פרטניים להם זקוק האזרח הותיק, כגון: משקפי ראייה, ריהוט, מוצרי חשמל ועוד. בסעיפי ההכנסות קיימים שני סעיפי תקציב בגין הוצאה זו: סעיף תקציבי "טיפול בזקן בקהילה" ו"השתתפות צרכים מיוחדים לזקן". סך ההכנסה בפועל ממשרד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 74%. בסעיף ההכנסות "השתתפות צרכים מיוחדים לזקן" לא הייתה כל הכנסה, היות שכאמור לעיל, החל משנת 2020 הפסיקו עם הגבייה, והאזרח הותיק משלם את ההשתתפות העצמית לספק בעת הרכישה. הביקורת סבורה, כי יש להתייעץ עם גזבר העירייה ולשקול ביטול סעיף תקציבי זה.

12.5.4. סעיף תקציבי "טיפול באזרח ותיק בסיכון": נועד עבור פעילות היחידה למניעת התעללות והזנחה. הביקורת מצאה, כי ההכנסה בגין פעילות זו גבוהה משמעותית מההוצאה (יותר מפי 2), וזאת בשל שיוך הכנסה נוספת לסעיף תקציבי זה בגין פרויקט חדש (מרכז שקד- בני משפחה מטפלים) שטרם נפתח עבורו סעיף תקציבי ייעודי. חשבת האגף מסרה לביקורת, כי ההוצאה בגין פעילות מרכז שקד מומנה מתקציבים שונים, וזאת בשל העובדה שקיים קושי להתאים את סעיפי התקציב של משרד הרווחה לאלו של העירייה.

12.5.5. סעיף תקציבי "שירותים לניצולי שואה": בסעיף תקציבי זה משרד הרווחה מממן 100% מההוצאות המוכרות על ידו. בסעיף זה נוצלו בשנת 2021 109% מסך ההכנסות שהתקבלו (גירעון בסך 144,364 ₪). לדברי חשבת האגף, אושרו לניצולי השואה גם רכישות במימון העירייה שאינן מאושרות על פי הקריטריונים של משרד הרווחה.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

- 12.5.6. סעיף תקציבי "מועדוני קשישים מועשרים": סך ההכנסה בפועל ממשרד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 73%.
- 12.5.7. סעיף תקציבי "מסגרות יום לקשיש": נועד לפעילות האגודה לאזרח הותיק ומטב, במרכזי "אופק". בסעיפי ההכנסות קיימים שני סעיפים בגין הוצאה זו: סעיף תקציבי "מסגרות יום לקשיש" ו"מסגרות יום השתתפות קשישים", כאשר הגבייה מתבצעת על ידי המפעילים. סך ההכנסה בפועל ממשרד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 69% בלבד.
- 12.5.8. סעיף תקציבי שכונה תומכת: סך ההכנסה בפועל ממשרד הרווחה הסתכמה בסעיף זה בשיעור של 75%.
- 12.5.9. לסיכום, בשנת 2021, ההוצאות בגין כלל הפעילויות (לא כולל הוצאות בגין שכר), מסתכמות ב- 18,888,800 ₪ וההכנסות מסתכמות ב- 16,317,475 ₪.
- 12.6. החל משנת 2022 איחד משרד הרווחה מספר סעיפים תקציביים לתקציב גמיש אחד. בנוסף, סעיף תקציבי שירותים לניצולי שואה שונה גם הוא לתקציב גמיש, הכולל מספר שימושים.
- 12.7. לסיכום, בחלק מסעיפי התקציב שהניצול שלהם היה נמוך יחסית, הסיבה לכך נובעת מאישור בכתב במועד מאוחר יחסית שמתקבל ממשרד הרווחה, ולא מאפשר לשירות לאזרח הותיק לנצל אותו קודם לכן, משום שהזמנות העבודה צריכות להיות מבוססות על אישור תקציבי זה. אי לכך, ממליצה הביקורת לקבוע מדיניות (ראה סעיף 4) על מנת לפתור סוגיה זו המצמצמת באופן משמעותי תקציבים לפעילות שנועדה לאזרחים הותיקים.
- 13. אזרחים ותיקים ניצולי שואה**
- 13.1. לדברי מנהלת המחלקה לזקן, בהתאם לנתונים שהתקבלו מהרשות לניצולי שואה, בעיר בת ים מתגוררים כ- 5,446 אזרחים ותיקים ניצולי שואה.
- 13.2. יש לציין, כי בעירייה לא קיים רישום שמי של אזרחים אלו ובשל אבטחת המידע, לא ניתן לקבלו מגורמי החוץ המחזיקים בו. אי לכך קיים קושי לאתר קשישים אלו ולעניין אותם בשירותים הניתנים על ידי השירות לאזרח הותיק. יוצא מכך, שישנם אזרחים הזכאים לשירותים חשובים וחיוניים שבשל חוסר מודעות או קשיים אובייקטיביים אינם נהנים משירותים אלו.
- 13.3. במחלקה קיים תקן לעובד סוציאלי ייעודי לניצולי השואה, אולם בשל קושי לגייס עובדים סוציאליים, תקן זה לא מאויש.
- 13.4. החל מחודש מרץ 2021 ועד לחודש יולי 2022 ריכז את התחום מתכלל ניצולי שואה אשר בין תפקידיו: פיתוח רצף שירותים לניצולי השואה, איתור ניצולי שואה אשר לא היו מוכרים לשירותי הרווחה, הוספת שירותים חדשים, איתור שותפי תפקיד להרחבת השירותים, יזום, ניהול ובקרה של פרויקטים, ארגון כנסים ועוד.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

- 13.5. מאז חודש יולי 2022 בעקבות פרישתו של המתכלל, לא גויס עובד במקומו, בשל קשיים בגיוס כוח אדם לתפקיד זה.
- 13.6. להלן הפרויקטים המיוחדים והשירותים הייחודיים אשר ניתנו לאזרחים הותיקים ניצולי השואה, בין השנים 2021-2022:
- 13.6.1. אימוני כושר למרותקי בית: אימון פרטני בן 45 דקות, פעם בשבוע, לתקופה קצובה, לכ- 90 משתתפים.
- 13.6.2. נופשים: 4 נופשים לשלושה ימים ו-2 לילות.
- 13.6.3. קבלת שבת בימי שישי לאזרחים ותיקים, ביניהם ניצולי שואה: קבלת השבת כללה: רב המברך את הנוכחים, כיבוד וזמר.
- 13.6.4. חלוקת חוברות בשפה הרוסית לגירוי קוגניטיבי.
- 13.6.5. חלוקה של סלי מזון: במסגרת שיתוף הפעולה עם עמותת "עזרא מכל הלב" חולקו סלי מזון, באשכול הפיס.
- 13.6.6. פרויקטים למיצוי זכויות ושימור הזיכרון:
- 13.6.6.1. חלוקת חוברות למיצוי זכויות בשפה העברית והרוסית.
- 13.6.6.2. נערך כנס מיצוי זכויות: המשרד לשוויון חברתי מפעיל ניידת למיצוי זכויות המעניקה מענה בנושא זכויות אזרחים ותיקים וניצולי שואה. הניידת הגיעה, לצורך כך, לדיוור המיועד לאזרחים הותיקים ברחוב אורט ישראל. ההיענות הייתה גבוהה.
- 13.6.6.3. כנס לקידום תיעוד הסיפור האישי על ידי "יד ושם": במסגרת החשיבות לתיעוד הסיפור האישי, בפרט ליוצאי חבר העמים, נעשה פיילוט במהלכו הגיעה נציגה של "יד ושם" לדיוור המוגן ברחוב אורט ישראל 7 והעבירה הרצאה בשפה הרוסית על חשיבות התיעוד האישי. בסיום ההרצאה חלק מניצולי השואה תיעדו את סיפורם.
- 13.7. לצורך בקרה על המענה הניתן לניצולי השואה נעשה מיפוי צרכים באמצעות יצירת קשר אישי ובהתאם לשאלון מובנה.
- 13.8. כמו כן, במסגרת איתור ניצולי שואה, אשר אינם מוכרים על ידי שירותי הרווחה, אותרו שותפי תפקיד שיסייעו בכך: קופות החולים, החברה לתרבות, פנאי וספורט ומחלקת הקליטה.
- מועדון ניצולי שואה**
- 13.9. ברחוב פרלשטיין 20 מתנהל מועדון המיועד לניצולי השואה. המועדון פועל בימים א'-ד' בין השעות 00:12-08:00, ובימים ב' ו-ד' בין השעות 00:18-15:30.
- 13.10. המועדון מופעל על ידי האגודה לאזרח הותיק בבת ים, כפועל יוצא בזכייתה במכרז, אשר מינתה רכזת לשם כך.
- 13.11. בשעות הבוקר רשומים 36 ניצולי שואה, ובשעות אחר הצהריים רשומים כ-40 ניצולי שואה. מבנה המועדון לא יכול להכיל מעל לכמות זו, ולעיתים בשל כך לא

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

- מתאפשר לאשר לניצולי שואה חדשים המעוניינים להשתתף בפעילות המועדון. הביקורת ממליצה לבחון את האפשרות להפעלת משמרת נוספת במועדון זה.
- 13.12. הביקורת קיבלה את תוכנית הפעילות החודשית לחודש יולי 2022. בכל בוקר מתקיים חוג התעמלות ולאחר מכן הרצאה בנושאים שונים ומגוונים. לעיתים מתקיימים גם חוגים כגון: מקהלה.
- 13.13. הביקורת ביקרה במועדון והתרשמה מהאווירה הטובה הקיימת בקרב חברי המועדון ושביעות רצונם מהפעילות המתקיימת בו.
- 13.14. ניצולי השואה הרשומים למועדון זה מגיעים גם למרכזי "אופק" השלושה באמצעות הסעות, כאשר מתקיימים במקום אירועים מיוחדים.
- 13.15. רכזת המועדון מסרה לביקורת, כי פעמיים בשנה ניצולי השואה הרשומים למועדון יוצאים לטיול של מספר שעות. טיולים אלו משמחים מאוד את ניצולי השואה, מפגינים את בדידותם וחושפים אותם למקומות חדשים. מנהלת המועדון סבורה, כי יש לפעול על מנת להוציא טיולים נוספים.
- 13.16. בסיוור שערכה הביקורת במועדון עולה, כי המבנה כולל חדר אחד של כ- 60 מ"ר, שבו מתקיימת הפעילות, שני תאי שירותים לנשים ולגברים, מטבחון קטן ומשרד המיועד לשימושה של מנהלת המועדון. בנוסף, ישנה חצר מטופחת הכוללת פינת ישיבה.
- 13.17. רכזת המועדון העלתה בפני הביקורת, בעת סיורה במקום, את היעדרו של מקום בו תוכל לנהל שיחות אישיות עם חברי המועדון. הביקורת סבורה כי על העמותה לסייע בידי הרכזת למצוא פתרון לכך.
- 13.18. רכזת המועדון העלתה בפני הביקורת את בעיית הניקיון. בכל יום מגיעה למועדון מנקה בשעות הערב, לשעה אחת. בימים א' ו-ד', בהם מתקיימת פעילות אחר הצהריים, המקום מלוכלך בשל הפעילות שהתבצעה במקום בשעות הבוקר, ויש צורך שתבוצע עבודת ניקיון גם אחרי פעילות הבוקר.
- 13.19. הביקורת סבורה, כי יש לבחון יחד עם העמותה כיצד ניתן לפתור את בעיית הניקיון במועדון בימים אלו.

14. מועדוני אזרחים ותיקים

- 14.1. קיימת העדפה של השארת האזרח הותיק בביתו על פני העברתו למסגרת מוסדית, וזאת ככל שהדבר מתאפשר. לפיכך, קיים צורך בפיתוח שירותים קהילתיים, ובהם: מועדונים לאזרח הותיק ופעילויות בקהילה.
- 14.2. מטרת המועדונים הינה לאפשר לאזרחים הותיקים לצרוך שירותי פנאי ותרבות, כגון: טיולים ברחבי הארץ, מסיבות וימי הולדת, הרצאות וסדנאות, חוגים שונים ועוד.
- 14.3. החברה לתרבות פנאי וספורט, בשיתוף המחלקה לאזרח הותיק ומשפחתו מפעילה 12 מועדונים לאזרח הותיק הפועלים במרכזים הקהילתיים ו- 2 מועדוני "מופת" (מועדונים מועשרים), המספקים מעבר למסגרת חברתית גם הזנה.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

14.4. מועדוני ה"מופת" פועלים במועדון דויטש ובמרכז קהילתי גורדון ומטרתם, לתת מענה מקיף לאזרחים הותיקים: ארוחות בוקר וצהריים ופעילויות חברתיות, תרבותיות וחוויתיות. במועדון דויטש רשומים כ-30 משתתפים ובמועדון גורדון רשומים כ-20 משתתפים.

14.5. במועדונים אלו משובצים אזרחים ותיקים אשר לפי הקריטריונים זכאים לשירות זה. לכן, ככל שעולה הצורך לשבץ אזרח ותיק, במועדון "מופת", העובדת הסוציאלית האחראית על השיבוץ במועדונים אלו מוודא, כי הוא עומד בקריטריונים שנקבעו.

14.6. מנהלת המחלקה מסרה לביקורת, כי מועדון מועשר נוסף, המיועד ליוצאי אתיופיה, עתיד להיפתח בקרוב, ופתיחת מועדון מועשר נוסף, ליוצאי חבר העמים, נמצא בשלבי תכנון.

14.7. המועדונים לאזרחים הותיקים הפועלים בשאר המרכזים הקהילתיים כוללים פעילות חוגית וחברתית מגוונת לאורך כל השנה. האזרח הותיק המשתתף בפעילות זו משלם דמי השתתפות חודשיים אשר נגבים על ידי החברה לתרבות פנאי וספורט ומשמים אותה להוצאות בתחום זה.

14.8. הביקורת רכזה מהחברה לתרבות פנאי וספורט את הנתונים על היקף ההכנסות וההוצאות השייכים למועדונים אותם היא מפעילה, להלן בטבלאות:

המועדונים לאזרחים ותיקים (למעט מועדונים מועשרים):

שנה	הכנסות	הוצאות
2019	1,468,406	1,418,379
2020	1,050,039	1,088,896
2021	1,736,522	1,768,167

14.9. הנתונים מצביעים על כך שהפעילות הכספית השייכת למועדונים (להוציא המועדונים המעושרים) מאוזנת.

מועדונים מועשרים - מופת:

שנה	הכנסות	הוצאות
2019	420,731	447,713
2020	464,983	412,996
2021	452,417	516,632

14.10. הנתונים מצביעים על כך שהפעילות הכספית השייכת למועדונים המעושרים מאוזנת, להוציא שנת 2021, בה הסתכם הגירעון בכ- 65 אלף ש"ח. לדברי חשב החברה לתרבות פנאי וספורט, משרד הרווחה לא אישר את כל התשלומים שבוצעו בתחום זה.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

14.11. הביקורת לא מצאה הסכם כתוב בין העירייה לחברה לתרבות פנאי וספורט המפרט את התנאים להפעלת מועדונים אלו.

15. מרכזי "אופק" לאזרחים הותיקים

15.1. מרכזי "אופק" הינם מסגרות מקצועיות, טיפוליות, חברתיות ותרבותיות, הפועלות על פי הוראות משרד הרווחה והביטוח הלאומי, ומציעות מגוון פעילויות ושירותים נרחבים לאזרחי העיר הוותיקים, בעלי גמלת סיעוד או זכאות רווחה. השירות ניתן בתשלום לפי הכנסות האזרח או במסגרת סל השירותים לזכאי חוק ביטוח סיעוד.

15.2. אזרחים ותיקים אשר אינם בעלי גמלת סיעוד או זכאות רווחה יכולים לקחת חלק במרכזי "אופק", אולם ישלמו בעבור כך תשלום מלא.

15.3. המבקרים זוכים לטיפול אישי ולמגוון שירותים, כגון: ארוחות (בוקר, צהריים ובמשמרת שנייה גם ארוחת ערב), התעמלות בריאותית מיוחדת לגיל השלישי, חוגים, מגוון הרצאות, מופעים, טיולים, סיורים ועוד. במרכזי "אופק" ניתן לקבל טיפול אישי של עובדות סוציאליות ואחיות, שירותי כביסה, רחצה, מספרה, פדיקור רפואי ועוד.

15.4. המרכזים פועלים 5 ימים בשבוע ומספקים הסעות מסודרות מפתח הבית וחזרה עבור האזרחים הותיקים.

15.5. בנוסף, מתקיימים אירועים מיוחדים וחגיגות: ארוחות (סדר ראש השנה, סדר פסח, שבועות ול"ג בעומר), מגוון פעילויות בחול המועד סוכות, טקסים, מסיבות עצמאות ואירועי יום ירושלים.

15.6. במרכזי היום מתקיימת, בכל רבעון, מסיבת יום הולדת לילידי אותם החודשים, בנוכחות בני המשפחה.

15.7. בעיר פועלים שלושה מרכזי "אופק" לאזרחים הותיקים: שני מרכזי "אופק" השלושה ממוקמים ברחוב השלושה 36 כאשר האחד מיועד לאוכלוסיית האזרחים הותיקים בעלי ירידה בתפקוד הפיזי, והשני מיועד לאוכלוסיית האזרחים הותיקים בעלי ירידה קוגניטיבית. מרכז "אופק" לוסטיגר נמצא ברחוב הרצל 74, ומיועד לאוכלוסיית האזרחים הותיקים בעלי ירידה בתפקוד הפיזי.

15.8. במרכזי היום מתקיימת, אחת לחודש, ועדת השמה במסגרתה דנים בצירוף אזרחים ותיקים חדשים ובאזרחים הנוטלים חלק בפעילות המרכז. בוועדה משתתפים ראש צוות מהמחלקה לשירות לאזרח הותיק, מנהלי מרכז היום ואחות מטעם משרד הבריאות.

15.9. מערך ההסעות וההזנה במרכזי היום מנוהל באמצעות העמותות. מנהלת המחלקה מסרה לביקורת, כי מידי שנה מרכז היום מקבל רישיון הפעלה שטרם קבלתו מגיעה מפקחת מחוזית מטעם משרד הרווחה לביצוע ביקורת. התערבות המחלקה בעניין מערך ההסעות וההזנה הינה רק כאשר מתקבלות פניות / תלונות מהמשתתפים.

15.10. הביקורת סבורה, כי על מנהלת המחלקה לדרוש מהעמותות להעביר אליה מסמכים הנוגעים לאישורים / רישיונות שיש למפעילים אלו. כמו כן, את הדוחות של

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

המפקחת המחוזית מטעם משרד הרווחה המבצעת ביקורות במרכזים. זאת לצורך, ביצוע פיקוח ובקרה של נושאים אלו.

16. מרכזי "אופק" השלושה

16.1. מרכזי "אופק" השלושה מופעלים על ידי האגודה לאזרח הותיק בבת ים אשר זכתה במרכז פומבי שנערך בנושא זה.

16.2. בשנת 1995 נחתם חוזה חכירה ל- 25 שנה בין העירייה לאגודה למען הקשיש אשר אושר בשנת 2003 על ידי משרד הפנים. האגודה ביקשה לבצע השקעה כספית ניכרת במבנה (בניית קומה נוספת), והתנאי להשקעה מבחינתה היה הארכת תקופת החכירה ל- 25 שנה נוספות. לפיכך, על פי בקשת העירייה ואישור מועצת העיר בשנת 2015 אישר משרד הפנים להמשיך ולהחכיר את זכויות העירייה לאגודה.

16.3. הביקורת ערכה סיור במרכזי "אופק" השלושה והתרשמה, כי הם משופצים, מטופחים ונקיים מאוד, חדרי הפעילויות מרווחים מאוד, קיים חדר מחשבים חדש וחצר גדולה ומטופחת.

16.4. מפגישה שערכה הביקורת עם מנהלת מרכזי "אופק" השלושה והצוות במרכזים אלו עלה, כי המרכזים ערוכים לקבלת מספר רב יותר של אזרחים ותיקים. הביקורת סבורה, כי יש לבחון שיתופי פעולה עם מחלקות נוספות בעירייה, כדוגמת דוברות העירייה על מנת להפיץ את השירות והפעילות המבורכת והחשובה הניתנים במרכז.

16.5. הרושם הכללי שהתקבל בפגישה זו, הוא שמדובר בצוות מקצועי ושירותי מאוד, המסוגל להעניק לאזרחים הותיקים המגיעים למרכזי היום שירות ברמה גבוהה מאוד בתחומי טיפול רבים ובכלל.

16.6. במבנה מרכזי "אופק" השלושה שתי קומות, כל אחת כ- 800 מ"ר. קומה ראשונה מיועדת למרכז "אופק" לאזרחים ותיקים בעלי ירידה בתפקוד הפיזי וקומה שנייה מיועדת למרכז "אופק" לאזרחים ותיקים בעלי ירידה קוגניטיבית.

16.7. מרכז "אופק" המיועד לאזרחים ותיקים בעלי ירידה בתפקוד הפיזי:

16.7.1. שעות הפעילות: ימים א', ג', ה' בין השעות 08:00-14:00 וימים ב', ד' בין השעות 08:00-19:30.

16.7.2. התקן למספר המשתתפים הינו 110 בשעות הבוקר ו- 110 בשעות אחר הצהריים. לשעות הבוקר רשומים 121 משתתפים כאשר בפועל מגיעים 55 ולשעות אחר הצהריים רשומים 55 כאשר בפועל מגיעים 35.

16.8. מרכז "אופק" המיועד לאזרחים ותיקים בעלי ירידה קוגניטיבית:

16.8.1. שעות הפעילות: ימים א' - ה' בין השעות 08:00-14:00.

16.8.2. התקן למספר המשתתפים הינו 95, כאשר רשומים 69 ובפועל מגיעים 35.

16.9. מנהלת המחלקה הצביעה על בעיה הקיימת ברמה הארצית, על פיה האזרחים הותיקים הזכאים לשהות במרכז היום (ומשפחותיהם) מעדיפים לקבל את הקצבה המיועדת להם במלואה, על פני הזכאות לשהות במרכז היום.

מכרז מסגרת פומבי מספר 12/21

- 16.10. בחודש מרץ 2021, פורסם מכרז מסגרת פומבי מספר 12/21 "לקבלת הצעות למתן שירותי הפעלה וניהול בתחום הרווחה, הקהילה והחינוך בעיר בת ים".
- 16.11. במסגרת המכרז התבקשו המציעים להציע הצעות, בין היתר, לפרויקטים שונים בתחום הרווחה.
- 16.12. להלן פרטי הפרויקט הרלוונטי לביקורת זו, בהתאם למסמכי המכרז:
- 16.12.1. הפרויקט: הפעלת מרכז יום לאזרחים ותיקים אשר חלה ירידה בתפקודם ויכולתם לנהל את משק ביתם, והם זקוקים לעזרה בטיפול אישי ובכלל זה שירותים תומכים, ארוחות, רחצה והיגיינה, פעילות חברתית ותעסוקתית ופרא רפואית.
- 16.12.2. כמות המשתתפים: 80-200.
- 16.12.3. היקף כוח אדם תקני מינימלי רלבנטי נדרש ודרישות נוספות מאת המפעיל: כפוף למספר המשתתפים ובהתאם להוראות תע"ש.
- 16.12.4. גורם מתקצב: המוסד לביטוח לאומי.
- 16.12.5. אומדן תקציב שנתי מקסימאלי: 1,200,000 ₪.
- 16.13. בהתאם לפרוטוקול פתיחה משיבת ועדת מכרזים שהתקיימה ביום 19.5.2021 לתחום רווחה - אזרחים ותיקים הוגשו 2 הצעות. האחת של העמותה לקידום החינוך ת"א יפו והשנייה של העמותה לאזרח הותיק בת ים.
- 16.14. ביום 14.7.2021 התקיימה וועדה מקצועית, במסגרתה ניתן לכל אחד מהמציעים הניקוד שלהלן:
- 16.14.1. האגודה לאזרח הוותיק בת ים: 70 נקודות בגין התקורה ו- 26 נקודות איכות בתחום אזרחים ותיקים.
- 16.14.2. העמותה לקידום החינוך תל אביב יפו: 70 נקודות בגין התקורה ו- 22 נקודות איכות בתחום אזרחים ותיקים.
- 16.14.3. בסיכום הדיון בנוגע לתחום אזרחים וותיקים הומלץ, כדלקמן: "לאור ניקוד האיכות והציון בגין התקורה כפי שמפורט בנ"ל, הוועדה ממליצה לבחור באגודה לאזרח הוותיק בבת ים שקיבלה את הציון הגבוה ביותר".
- 16.15. בפרוטוקול החלטה משיבת ועדת מכרזים שהתקיימה ביום 13.9.2021 בתחום רווחה - אזרחים ותיקים נבחרה "האגודה לאזרח הותיק בת ים".
- 16.16. בסוף שנת 2021 נחתם הסכם בין העירייה לאגודה לאזרח הותיק בבת ים. להלן עיקרי ההסכם:
- 16.16.1. השירותים נשוא ההסכם: המפעיל יספק עבור העירייה שירותים של הפעלה וניהול בתחום הרווחה ו/או החינוך בתחום שיפוט העירייה כמפורט בנספח א1 להסכם, בהתאם להזמנות עבודה שיוצאו על ידי העירייה.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

- 16.16.2. על המציע להגיש לעירייה, מדי חודש, דיווח שוטף ביחס לשירותים הניתנים על ידו - מספר המשתתפים בפרויקט ו/או בפעילות, התרשמות מקצועית ממשותתפי הפרויקט וכו'.
- 16.16.3. מנהלת המחלקה מסרה לביקורת, כי האגודה מעבירה למחלקה, אחת לחודש, דיווח אודות כמות המשתתפים, אשר שובצו על ידי המחלקה (ישנם משותתפים המשובצים על ידי ביטוח לאומי וכדו', אשר לגביהם המחלקה לא מקבלת דיווח) כמו כן, ראש צוות מגיעה לביקור, אחת לחודש, במרכז היום.
- 16.16.4. בנוסף, אחת לתקופה, מתקיימת ועדת היגוי במסגרתה המפעיל מציג את פעילות המרכז, מדווח על השירותים הניתנים ועוד. בשנתיים האחרונות התקיימה ועדת היגוי אחת, וזאת בשל השיפוץ שנעשה במרכז.
- 16.16.5. תוקף ההסכם: 24 חודשים מיום חתימה על החוזה ועד ליום 1.11.23. בתום תקופת החוזה תהא למזמין האופציה להאריך את תקופת החוזה על פי שיקול דעתו הבלעדי למשך 3 תקופות נוספות, כל תקופה בת שנה אחת, בכפוף למתן הודעה מוקדמת בת חודשיים מראש למפעיל.
- 16.16.6. התמורה ביחס לשירותים: בכפוף לקיום מלוא התחייבויות המפעיל לאספקת השירותים ע"פ הסכם זה, תשלם העירייה למפעיל סך של 3% מתוך תקציב הפרויקט, כפי שיתקבל בעירייה על ידי משרדי הממשלה, בהפחתת עלות העירייה (להלן: "התמורה").
- 16.16.7. מנהלת המחלקה מסרה לביקורת, כי התמורה המפורטת בהסכם הינה בעבור השירותים הנוספים הניתנים על ידי האגודה, ולא בעבור הפעלת מרכזי "אופק", וכי התמורה בעבור הפעלת מרכזי "אופק" הינה זהה לתמורה המפורטת בהסכם ההתקשרות עם מטב עמותה לשירותי טיפול ורווחה. ראה לעניין זה סעיף 17.12.4. הביקורת סבורה, כי יש לכלול ולפרט בהסכם את התמורה לאגודה לאזרח הותיק בעבור הפעלת מרכזי "אופק", כפי שהיא.
- 16.16.8. המפעיל ישלם על חשבונו את כל ההוצאות הנוגעות למבנים בהם יעשה שימוש בין היתר, הוצאות ניקיון הנכס, ביטוח, חשמל, מים, ארנונה, הוצאות תיקונים בין אם יסודיים ובין אם לאו, שיפוצים, אגרות, תשלומי מיסים וכל הוצאה אחרת שתחול על המבנה ועלויות לצורך ביצוע עבודות נשוא חוזה זה.

17. מרכז "אופק" לוסטיגר ברחוב הרצל

- 17.1. המרכז מציע לאזרחים הותיקים מסגרת חברתית – קהילתית, המציעה מגוון פעילויות, חוגים, הרצאות, סדנאות, אירועים ועוד. לרוב ישנם מספר פעילויות המתקיימות במקביל, כך שהאזרח הותיק יכול לבחור בפעילות המתאימה לו.
- 17.2. במרכז היום שלושה חדרי פעילות, מטבח, מספרה, מקלחת, חדר מנוחה וחצר. כמו כן, לרשות המשתתפים מספר מטפלות בהתאם לתקן הקבוע למספר משתתפים וכן אחות.
- 17.3. מידי יום מוגשות למשתתפים ארוחות בוקר וצהריים. כמו כן, לרשותם הסעות למרכז היום וחזרה ממנו.
- 17.4. מרכז היום נמצא ברחוב הרצל 74 ושעות הפעילות הינם: ימים א' – ה' בין השעות 08:00-14:00. בשעות אחר הצהריים פועל במקום מועדון קשישים באמצעות כותר הפיס.
- 17.5. במרכז יום ישנה עובדת ניקיון, במשרה מלאה, על חשבון העמותה כך שרמת הניקיון ברמה טובה והמבקרים נהנים ממקום נקי ומטופח.
- 17.6. מנהלת המחלקה מסרה לביקורת, כי לאחרונה בוצע שיפוץ במרכז היום, לצורך הנגשה.
- 17.7. במרכז היום רשומים כ- 80 משתתפים ומידי יום מגיעים כ- 55 משתתפים, בהתאם לחלוקה ולזכאות. בנוסף, כ- 13 אזרחים ותיקים ממתינים לרישום.

מכרז פומבי מספר 5/19

- 17.8. לצורך הפעלת מרכז היום, פורסם מכרז פומבי מספר 5/19 "להפעלת מרכז יום לקשיש בנכס עירוני ברחוב הרצל 74 בבת ים".
- 17.9. המכרז הינו למתן שרותי הפעלת מרכז יום לקשיש הכולל, בין היתר, הפעלת שירותי הסעות והסעדה, טיפול אישי, חוגים חברתיים, שירותי עבודה סוציאלית, ריפוי בעיסוק, פיזיותרפיה וכיוצ"ב.
- 17.10. בהתאם לפרוטוקול פתיחה משיבת ועדת מכרזים שהתקיימה ביום 21.5.2019 הוגשו 2 הצעות. האחת של האגודה לאזרח הותיק בת ים, והשנייה של מטב עמותה לשירותי טיפול ורווחה.
- 17.11. בפרוטוקול החלטה משיבת ועדת מכרזים שהתקיימה ביום 19.6.2019 נבחרה מטב אשר קיבלה את הניקוד הגבוה יותר.
- 17.12. ביום 10.7.2019 נחתם הסכם התקשרות בין העירייה למטב. להלן עיקרי ההסכם:
- 17.12.1. נשוא ההסכם: מתן שירותים להפעלת מרכז יום לקשיש, המיועדת לקשישים ומהווה מסגרת טיפולית חברתית, הפועלת משעות הבוקר ועד השעה 15:30, בהתאם לאוכלוסיית היעד ובאישור אגף הרווחה.
- 17.12.2. תקופת ההסכם: 10.7.2019 – 10.7.2020.
- 17.12.2.1. העירייה תהיה רשאית להאריך את תוקפו לארבע תקופות נוספות של עד 12 חודשים כל אחת.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

17.12.2.2. תקופת ההסכם הוארכה ל-12 חודשים נוספים החל מיום 11.7.2020 ועד ליום 10.7.2021.

17.12.2.3. תקופת ההסכם הוארכה פעם נוספת ל-12 חודשים החל מיום 11.7.2022 ועד ליום 11.7.2023.

17.12.3. "המפעיל יגיש תכנית הפעלה שנתית מפורטת הכוללת את כל הפעילויות שיתקיימו במרכז היום לקשיש בהתאם להתחייבויותיו לרבות שעות פעילות וסוגי פעילות במרכז היום שתוגש תוך 30 יום מיום חתימת ההסכם. תוכנית זו טעונה אישור הממונה או מי מטעמו". מנהלת המחלקה מסרה לביקורת, כי מידע זה נמסר במהלך וועדות ההיגוי.

17.12.4. התמורה:

17.12.4.1. "התמורה עבור זקנים המבקרים במרכז עפ"י חוק ביטוח סיעוד תשולם למפעיל בהתאם להוראות ולתעריף אשר יקבעו מפעם לפעם ע"י ביטוח לאומי וישולם ישירות ע"י ביטוח לאומי לחשבונו. בנוסף יהא רשאי המפעיל לגבות מכל זקן השתתפות בתשלום עבור ארוחותיו כאמור במפרט ההפעלה ובהתאם לאישור אגף הרווחה."

17.12.4.2. התמורה עבור זקנים השוהים במרכז בהפניית אגף הרווחה של העירייה ואשר אינם זכאים עפ"י חוק ביטוח סיעוד, תשולם למפעיל ישירות ע"י משרד הרווחה עבור כל יום בו מגיע הזקן, באופן פיזי, למרכז, בהתאם לתעריף אשר נקבע מפעם לפעם ע"י משרד הרווחה."

17.12.4.3. סכום התמורה החודשי, עבור כל זקן המבקר במרכז, יקבע ע"י מכפלת סך הימים החודשי בהם שהה הזקן במרכז, בסכום הנקוב על פי התעריף, כפי שנקבע ע"י הביטוח הלאומי ומשרד הרווחה."

17.12.4.4. "התמורה עבור קשישים שאינם זכאים לתמיכה כל שהיא, ממשרד הרווחה ו/או מהמוסד לביטוח לאומי, תתקבל אחת לחודש, ישירות מהקשיש המעוניין להשתתף בפעילות, עפ"י התעריף של ביטוח לאומי ומשרד הרווחה."

17.12.5. "הזכייין יגיש את דוח הנוכחות עבור זכאי הרווחה עד ל-10 לכל חודש עבור החודש הקודם. החשבון יוגש למנהלת המחלקה לרווחת הזקן ולאחר בדיקתה ואישורה, יועבר לחשבת האגף ולעובדת הזכאות ומהן למשרד הרווחה, התשלום למפעיל יהא לאחר שהמשרד יאשר ויעביר את התמורה לעירייה." הביקורת מצאה, כי דוח הנוכחות מוגש לעובדת הזכאות.

17.12.6. נמצא, כי התשלום מועבר ממשרד הרווחה ישירות לספק, ולכן יש לעדכן הוראות סעיף זה בהסכם.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

17.12.7. תשלומי חובה: "המפעיל מתחייב לשלם את כל התשלומים הבאים במלואם: תשלומי המים, תשלומי הגז, תשלומי הטלפון, תשלומי החשמל שיחולו על הנכס למעט תשלומי ארנונה. כמו כן מתחייב המפעיל לשלם כל אגרה או תשלום שיחול עפ"י כל דין בגין הפעלת המרכז."

17.12.8. פיקוח ובקרה: "על המפעיל חלה החובה להעביר דיווח חודשי למנהלת השירות לאזרח הותיק ברשות המקומית בדבר מרכז היום לרבות: מספר המשתתפים, ימי ההשתתפות והשינויים במצב המשתתפים ו/או תקלות במבנה הפיזי של מרכז היום."

17.12.9. נמצא, כי המפעיל מעביר למחלקה, אחת לחודש, דיווח אודות מספר המשתתפים, אשר שובצו על ידי המחלקה (ישנם משתתפים ששובצים על ידי ביטוח לאומי וכו'. בכל הנוגע למשתתפים אלו המחלקה לא מקבלת דיווח).

17.12.10. "תערכנה מידי תקופה ועדת היגוי עם כל הגורמים הרלוונטיים - מפקח מחוזי מהשירות לאזרח הותיק, מנהל המחלקה לאזרח הותיק ונציגי הגורם המפעיל. יובהר לעניין זה, כי ועדת היגוי מתכנסת אחת לחצי שנה בהשתתפות מפקחת ממשד הרווחה, הגורם המפעיל ומנהל השירות לאזרח הותיק או נציגו. בוועדה המפעיל מציג נתונים, את פעילות המרכז, מדווח על השירותים הניתנים במקום, על כוח האדם מעלה נושאים, קשיים ותוכניות לעתיד."

17.12.11. הביקורת מצאה, כי בשנתיים האחרונות ועדת היגוי התכנסה פעמיים בלבד.

18. תשלומי ארנונה, חשמל ומים

18.1. הביקורת בדקה ומצאה, כי האגודה לאזרח הותיק אינה משלמת את תשלום הארנונה בגין המבנה. לאחר הערת הביקורת ובדיקת מנהל הארנונה האגודה לאזרח הותיק הציגה למנהל הארנונה אישור לפטור מארנונה עבור מרכז היום. יש לבדוק את נושא הארנונה גם לגבי עמותת מטב ולפעול בהתאם.

18.2. במסגרת ביקורת הנערכת על ידי מבקרת העירייה בנושא חיובי המים והחשמל של העירייה נמצא, כי העירייה היא אשר נושאת בתשלומי המים והחשמל של המבנים בהם פועלים מרכזי היום, וזאת בניגוד לתנאי ההסכם. הביקורת מעירה, כי יש לחייב את האגודות לשלם חשבונות אלו.

18.3. בסיכום הביקורת, הנחתה מנכ"לית העירייה את הנהלת אגף הרווחה לדרוש מהאגודה לאזרח הותיק ומעמותת מטב לשלם את חשבונות החשמל והמים במבנים בהם הן פועלות. לשם כך, יש לפנות גם למחלקות הייעודיות (נכסים וגזברות העירייה) על מנת להעביר את מונה המים והחשמל על שמן.

18.4. בנוסף, יש לדרוש תשלומים רטרואקטיביים ששלמה העירייה עבור מבנים אלו.

19. סיוע בבית האזרח הותיק (ביקורי בית סדירים)

19.1. ביקורי הבית הסדירים בוטלו בעקבות שינויים שחלו בחוק הסיעוד, כך שעובדי המחלקה מגיעים לבית האזרח הותיק רק כשקיים צורך מהותי אשר מונע מהאזרח הותיק להגיע למשרדי המחלקה ו/או כאשר יש צורך לבחון את תנאי מגוריו.

20. קהילה תומכת

20.1. "קהילות תומכות" הוא למעשה פרויקט המספק מגוון שירותים לשיפור איכות חייו של האזרח הותיק המתגורר בביתו, ומאפשר לו להמשיך לשמור על עצמאות ופרטיות במסגרת הביתית. השירות ניתן באמצעות "אב קהילה" שמהווה איש קשר עיקרי וזמין לסיוע בתיקונים קלים בבתי האזרח הותיק, התקנת לחצני מצוקה, עזרה באספקת שירותי רפואה, ובכל נושא עמו מתמודד הגמלאי בביתו.

20.2. במסגרת שירות "קהילות תומכות", זוכים האזרחים הותיקים גם לפעילות חברתית, אירועים, טיולים, סיורים, הצגות, הרצאות ופעילויות מיוחדות המתקיימות בשני מועדונים בעיר: מועדון "הגבעות" בשכונת רמת יוסף ומועדון "התרבוטק" בספרייה העירונית.

20.3. בקהילות התומכות, בעיר בת ים, חברים כ-800 בתי אב בארבע קבוצות וואטסאפ, כאשר אחת מהן מיועדת לניצולי שואה בלבד.

20.4. אבות הקהילה מספקים גם שירותים מחוץ לשעות העבודה השגרתיות בקריאות חירום.

20.5. התוכנית מופעלת באמצעות האגודה לאזרח הותיק.

21. מניעת אלימות כלפי אזרחים ותיקים

21.1. משרד הרווחה החל להפעיל, בשנת 2005, יחידות למניעת אלימות כלפי אזרחים ותיקים.

21.2. קיים תקן אחד לעובד, במשרה מלאה, אשר מאויש באמצעות עובדת סוציאלית האחראית על תחום זה. בשנת 2022 העניקה הנהלת העירייה לעובדת זו תעודת "גיבורת שירות" בשל שירות ברמה גבוהה שהיא מעניקה לפונים.

21.3. בשנה האחרונה קיים תקן נוסף לעובד בחצי משרה, אשר אינו מאויש. מנהלת המחלקה מסרה לביקורת, כי היא פועלת לפרסום מכרז. כלל העובדים הסוציאליים במחלקה שותפים לעשייה בתחום זה, החל מאיתור מקרים ועד לטיפול פרטני.

21.4. מהנתונים שהוצגו לביקורת, על ידי העובדת הסוציאלית האחראית על תחום זה, בשנת 2021 דווחו למחלקה 107 פניות בהתאם לחלוקה הבאה:

21.4.1. פנייה עצמית: 34.

21.4.2. דיווח של בן משפחה: 15.

21.4.3. משרד הרווחה: 10.

21.4.4. משטרה: 8.

21.4.5. מערכת הבריאות: 14.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

- 21.4.6. אזרח בקהילה : 2.
- 21.4.7. ביטוח לאומי : 6.
- 21.4.8. אחר : 18.
- 21.5. הביקורת מצאה, כי בטופס דיווח המחלקה למשרד הרווחה, מפורטת תוכנית העבודה לאותה שנה. תוכנית העבודה נקבעת על ידי העובדת הסוציאלית האחראית על תחום זה יחד עם מנהלת המחלקה ומועברת למפקחת מטעם משרד הרווחה.
- 21.6. להלן הנתונים אודות הפעילות שבוצעה בתחום זה, ביוזמת המחלקה, בין התאריכים יוני 2021 - יוני 2022 :
- 21.6.1. הרצאות להעלאת המודעות בנושא זה אשר התקיימו בשישה מועדוני אזרחים ותיקים.
- 21.6.2. הרצאות בנושא ניצול כלכלי, צוואות וירושות אשר הועברו על ידי עו"ד מעמותת "מרווה", במועדוני האזרחים הותיקים ומרכזי היום.
- 21.6.3. הרצאה שהתקיימה ביום עיון של המוסד לביטוח לאומי, והועברה על ידי העובדת הסוציאלית שאחראית על תחום זה.
- 21.6.4. הרצאה למתנדבים, בעמותת נעמ"ת, בשבוע האלימות הארצי, שהועברה על ידי העובדת הסוציאלית שאחראית על תחום זה.
- 21.6.5. הרצאה בנושא התעללות והזנחה בזקן לבני המשפחה בשיתוף פעולה עם מרכז "שקד".
- 21.6.6. פגישות של העובדת הסוציאלית האחראית על תחום זה עם גורמים במשטרה לחיזוק ממשקי העבודה.
- 21.6.7. שני מפגשים במסגרת סדנא המיועדת לנשים הסובלות מהתעללות בזוגיות.
- 21.7. להלן מספר דרכי טיפול במקרים המגיעים למחלקה :
- 21.7.1. ככל שמדובר בחסר ישע העובדת הסוציאלית מבקרת בבית האזרח הותיק, מקיימת שיחה עם האזרח הותיק והמטפלת/ת (ככל שיש) ובהתאם לצורך גם מגישה תלונה במשטרה.
- 21.7.2. טיפול פרטני לפוגע ו/או לנפגע הכולל שיחה שבועית המתקיימת במשרדי המחלקה.
- 21.7.3. טיפול קבוצתי.
- 21.7.4. הפנייה לשירותים בקהילה : מועדוני אזרחים ותיקים, בתי אבות ועוד.
- 21.7.5. השתתפות בסדנאות : עתידות להיפתח 2 סדנאות - פסיכולוגיה חיובית לכ- 15 נשים המתמודדות עם אלימות, הסדנא כוללת 12 מפגשים ומסע החיים לכ- 13 נשים המתמודדות עם אלימות. הסדנאות כוללות 4 מפגשים.
- 21.8. אחת לחודש מתקיימת ועדה רב מקצועית בנוכחות עו"ד מעמותת "מרווה" ופסיכוגריאטר במסגרתה דנים במקרים מורכבים הדורשים חוות דעת מומחה.
- 21.9. נכון ליולי 2022 מטופלים 8 אזרחים ותיקים בטיפול פרטני.

22. מרכז "שקד"

- 22.1. מרכז "שקד" הינו שירות עירוני, באגף לשירותים חברתיים, המעניק סיוע, תמיכה, מידע, ליווי והדרכה לבני המשפחה המטפלים באזרחים הוותיקים.
- 22.2. מטרתו להוות כתובת עבור בני המשפחה המטפלים, ולתת מענה ככל הניתן לצרכים המשתנים לצורך חיזוק ושיפור התפקוד של בני המשפחה המטפלים.
- 22.3. במרכז מנהל מחלקה אשר עובד בשיתוף פעולה עם העובדים הסוציאליים במחלקה ובסיוע מתנדבים.
- 22.4. מרכז "שקד" נמצא במשרדי המחלקה, ברחוב רוטשילד 29 ופועל בימים ב' ו-ד' בין השעות 08:00-12:00.
- 22.5. להלן פירוט אודות חלק מהשירותים הניתנים על ידי המרכז:
- 22.5.1. מידע: מתן מידע וייעוץ פרטני, ערבי הסברה, ימי עיון למטפלים עיקריים והשתלמויות לאנשי מקצוע.
- 22.5.2. תמיכה: בניית תוכנית עבודה אישית, ליווי אישי וקבוצות תמיכה.
- 22.5.3. מיומנויות: סדנאות להקניית כלים דוגמת ניהול הטיפול, ניהול קונפליקטים וחיזוק תחושת יכולת ההתמודדות.
- 22.5.4. פעילות חוויתית רגשית והפוגתית: חיזוק הקשרים המשפחתיים והגברת החוסן האישי בטיפול באמצעות פעילויות חוויתיות משותפות.
- 22.5.5. מרכז מתכלל ומתווך: מתן מענה לאנשי מקצוע המשיקים וארגונים רלוונטיים בתוך הרשות.
- 22.6. על מנת לאתר בני משפחה מטפלים מקרב התושבים, עורך מנהל המרכז ערבי חשיפה עם תפוצה לכלל תושבי העיר, שיחות טלפון יזומות למערך פונים, שיתוף פעולה עם דוברות העירייה, יצירת עמוד פייסבוק ייעודי, כתבה בעיתון המקומי, פנייה לאנשי מקצוע ולעובדי המחלקה באגף לשירותים חברתיים, וחשיפה למגזרים בעלי מאפיינים ייחודיים.
- 22.7. המרכז מעניק מענה נקודתי הכולל מתן מידע ראשוני, תיווך והפנייה (קיים מענה: טלפוני, בהודעות ווצאפ, בעמוד הפייסבוק, ובדוא"ל), ומענה מתמשך הכולל בניית תוכנית והתערבות פרטנית ו/או קבוצתית.
- 22.8. הקניית ידע ומיומנות: החל מאוגוסט 2020 התקיימו הרצאות זום בנושאים הבאים: הגדרת בן משפחה מטפל, דמנציה (בעברית ורוסית), זכויות לאזרחים הותיקים (בעברית ורוסית), התעללות באזרחים הותיקים, הכנסת עובד זר, אפטרופסות ויפוי כוח, יעוץ רוקחי והפעלת ביטוח סיעוד. סה"כ התקיימו 16 הרצאות בהן לקחו חלק כ- 400 משתתפים שונים.
- 22.9. המרכז מעניק תמיכה רגשית הכוללת ליווי אישי. ישנם 20 מטופלים בטיפול קבוע על ידי העובדים הסוציאליים והסטודנטים. בנוסף, פרויקט תל"ם מלווה 11 משפחות המתמודדות עם חולי דמנציה. קבוצות תמיכה: הסתיימו 4 קבוצות תמיכה בבני המשפחה המטפלים.

השירות לאזרח הותיק ומשפחתו

22.10. להלן חלק מפעילות המרכז ברמת המערכת :

22.10.1. התקיימה סדנא בת שלושה מפגשים, לעובדי המחלקה, בנושא בני משפחה מטפלים, אשר הועברה על ידי פסיכותרפיסט מוסמך.

22.10.2. יצירת ממשקי עבודה: בין עו"ס בני משפחה לצוות המחלקה, באמצעות ישיבות צוות משותפות ושיתופי פעולה, ממשק עם מרכזי היום באמצעות מערכת "יוניפר" (טלויזיה אקטיבית) וביטוח לאומי בהטמעת הנושא בקרב מתנדבים, באמצעות השתתפות בהרצאות.

22.10.3. ייזום, הפעלה ותחזוקה שוטפת של פורום מקצועי בין ארגוני לקידום הטיפול באוכלוסיית היעד ומפגש עם עו"ס בתחום הבריאות והרווחה.

22.10.4. פרסום, שיווק והפצת מידע: יצירת לוגו למרכז, שימוש בפורטל העירוני, יצירת עמוד פייסבוק ייעודי, שיחות יזומות למערך הפונים, הפצה בקבוצות ווצאפ הפעילות בעיר, הפצת הפעילות בדוא"ל לתפוצת עובדי עירייה, כתבה בעיתון המקומי, פרסום בעיתון דוברי רוסית, ראיון ברדיו לדוברי רוסית, יצירת מגנטים ועטים לחלוקה ופרסום ייעודי לרופאי המשפחה.

הביקורת ממליצה:

- א. לעדכן את הוראות העבודה בהתאם לנהוג כיום במחלקה ולשינויים שחלו.
- ב. לפרט בהסכם עם החברה לתרבות פנאי וספורט גם את תנאי הפעלת מועדוני האזרחים הותיקים במרכזים הקהילתיים ובמועדוני ה"מועשרים" – "מופת".
- ג. להמשיך לפעול לגיוס עובד סוציאלי לניצולי השואה וכן עובד בחצי משרה ליחידה למניעת אלימות כלפי אזרחים ותיקים.
- ד. לבחון את האפשרות בהפעלת משמרת נוספת למועדון ניצולי השואה.
- ה. לקבוע מדיניות שעל פיה ינהל אגף הרווחה את הזמנות העבודה במציאות בה משרד הרווחה מאשר את התקציבים במהלך השנה, במטרה שלא לפגוע ברצף הפעילות, ולא להגיע למצב בו ספק לא מקבל את התשלום המגיע לו בזמן, לפי החוק.
- ו. להתייעץ עם גזבר העירייה על מנת לשקול ביטול סעיפי תקציב "מועדוני קשישים מותנה" ו"טיפול בזקן בקהילה", לאור העובדה, כי לא קיימת בהם כל פעילות כספית.
- ז. לבחון כיצד ניתן לפתור את בעיית הניקיון במועדון המיועד לניצולי השואה, בימים א' וד' בהם מתקיימת פעילות גם אחר הצהרים.
- ח. לבחון שיתופי פעולה עם מחלקות נוספות בעירייה, כדוגמת - דוברות העירייה, על מנת להפיץ את השירות והפעילות המבורכת הניתנים במרכז "אופק" השלושה אשר מספר המשתתפים בו נמוך באופן יחסי לפוטנציאל.
- ט. לכלול בהסכם עם האגודה לאזרח הותיק את התמורה בעבור הפעלת מרכזי "אופק".
- י. לדרוש מהאגודה לאזרח הותיק ומעמותת "מטב" לשלם את חשבונות החשמל והמים של המבנים בהם הן פועלות. לשם כך, יש לפנות למחלקת נכסים ולגזברות העירייה על מנת שיסדירו את העברת מדי המים והחשמל על שמו, ולערוך עימן התחשבות כספית על תשלומים שהעירייה שילמה עד כה.